

Escriure a quatre mans

La creació literària sol ser una activitat individual. Però alguns autors constaten que és possible compartir-la, i amb èxit. Com s'organitzen per treballar? Quines són les seves estratègies? I els vicis? Els exemples van des del detectiu Flanagan fins als llibres d'economia.

◆◆◆◆◆ Daniel Romani

JAUME RIBERA I ANDREU MARTÍN
'FLANAGAN FLASHBACK'
Columna Jove

"Ell escriu les consonants i jo les vocals", diu sovint Jaume Ribera quan li pregunten la fórmula que utilitza per escriure conjuntament amb Andreu Martín –han escrit plegats 28 llibres, la major part dels quals de la sèrie Flanagan–. Mai no han revelat la fórmula. I si el periodista insisteix a conèixer-la, l'evasiva és total: "Cada novel·la requereix un sistema diferent", afirma Andreu Martín.

Andreu Martín i Jaume Ribera es van conèixer quan tots dos eren guionistes de còmic de l'editorial Bruquera (aquí hi ha la llavor d'aquest prolífic tandem literari). Després que la seva primera obra a duo, *No demanis llobarro fora de temporada*, guanyés el Premio Nacional de literatura infantil i juvenil, van començar a fer llibres junts. Martín i Ribera reconeixen que treballar junts és més pesat que fer-ho individualment, però també més enriquidor. "Haver de respondre davant una altra persona de les teves ocurrències, haver d'acceptar que una altra persona pot tenir idees millors que les teves, és un exercici molt sa", diu Ribera. Pel que fa als requisits a l'hora d'escriure llibres entre dues persones, Martín afirma que "els dos escriptors han de tenir els mateixos gustos, les mateixes intencions. A més, cal practicar una crítica profunda i despietada. I això implica exercitar la humilitat, que és una de les virtuts que més escasseja en el gremi dels escriptors". Amb el detectiu Flanagan –un *teenager* que estudia a l'institut i que té els problemes propis de la seva edat–, Martín i Ribera segueixen els passos dels francesos Pierre Boileau i Thomas Narcejac, creadors de moltíssimes novel·les policíiques a duo, algunes traslladades al cinema.

AGNÈS ROTGER I NÀDIA GHULAM
'EL SECRET DEL MEU TURBANT'
Columna

"La Nàdia va posar-hi el contingut i jo la forma", diu Agnès Rotger, coautora d'*El secret del meu turbant*, una novel·la basada en la història real de la Nàdia, una afganesa que quan tenia 8 anys va patir greus ferides a causa d'una bomba i quan es va instaurar el règim talibà a l'Afganistan va decidir fer-se passar per home per poder portar un sou a casa. "La idea de fer un llibre per explicar la seva vida va ser de la Nàdia, però no tenia prou domini del català per escriure'l ella", explica l'Agnès, que ja tenia una petita experiència prèvia pel que fa a l'escriptura a quatre mans (*Ja sóc mare*, d'Agnès Rotger i Lara Toro). "Vaig fer una llista de temes a tractar: els

"CAL PRACTICAR LA CRÍTICA DESPIETADA, I AIXÒ IMPLICA EXERCITAR LA HUMILITAT", DIU MARTÍN

atemptats de l'11 de setembre del 2001 a Nova York, l'opressió de les dones exercida pels talibans... Creia que havia de respondre a les preguntes que es farien els lectors occidentals com jo, però de seguida em vaig adonar que el millor era que ella parlés sense cap guió. Quan se sentia més còmoda era parlant de la seva infantesa", explica Agnès Rotger. "Vaig tenir la temptació d'autocensurar-me en alguna cosa que m'explicava perquè posava la pell de gallina i creia que podria desequilibrar el llibre, fer-lo massa dur i que seria difícil d'empatitzar amb la protagonista, com quan em va explicar que havia amenaçat de posar una bomba quan no la deixaven apuntar-se a l'escola. Però des-

JORDI PIZARRO

prés vaig entendre que calia explicar-ho i posar-ho en context. En això, el fet que fos novel·lat hi va ajudar". *El secret del meu turbant* s'ha traduït al castellà, al portuguès, al basc i fa poc a l'italià. I és a punt de veure la llum la versió polonesa.

CARLES TORRECILLA I JORDI BASTÉ

'EN EFECTIU O AMB TARGETA?'
Columna

A més de la novel·la, en biografies, assajos i obres periodístiques són habituals els llibres compartits. *100 motius per ser del Barça* és un dels nombrosos títols recents de llibres fets a duo. Està signat per Armando Luigi Castañeda i Andreu González Castro, aquest últim força avesat a escriure a quatre mans, ja que és autor de la novel·la històrica *Bon cop de falç!*, escrita conjuntament amb Ramon Gasch, i Premi Nèstor Luján de novel·la històrica 2011. També n'hi ha en l'àmbit del teatre (*Radiacions*, de Julià de Jòdar i Enric Juliana). Pel que fa als llibres de divulgació, cal destacar la iniciativa de Carles Torrecilla, professor d'Esade, i de Jordi Basté, periodista, que han escrit dos llibres amb l'objectiu d'acostar l'economia a la gent: *Crisi, mentides i grans oportunitats* i *En efectiu o amb targeta?*, i ja estan pensant idees per fer el tercer. "En lloc d'explicar conceptes com l'elasticitat de la demanda, els intangibles, l'orientació a solucions i no productes... tractem de resoldre els dubtes d'economia que té la gent i ajudar a estalviar i consumir millor", explica Torrecilla. Per fer-los, van dedicar-hi unes quantes sessions maratonianes: Jordi Basté anava preguntant a Carles Torrecilla, i el martiritzava amb preguntes i més preguntes fins que estava convençut que quedava tot ben entès.

01

ARTUR LAPERLA I EDUARD MÁRQUEZ FORMEN UN TÀNDEM CÒMICO-LITERARI

02

MERCÈ MASNOU I JOAN LLONGUERAS ES VAN CONÈIXER EN UNA CITA A CEGUES

03

JORDI BASTÉ I CARLES TORRECILLA: EL PERIODISTA PREGUNTA I L'ECONOMISTA RESPON

El pròxim suplement **Ara Llegim** sortirà, en comptes de dimecres, dissabte de la setmana vinent amb un especial dedicat als llibres de Sant Jordi. A partir de llavors, l'Ara Llegim sortirà cada dissabte

a
llegim

36-37

● Entrevista a Isabel-Clara Simó, que publica la novel·la 'Un tros de cel'
● 'Fago', de Carles Porta, premi Huertas Claveria

38-39

● La nova traducció al català de 'La dama de les camèlies', d'Alexandre Dumas ● 'Lent', de Narcís Comadira

01

02

03

04

EDUARD MÁRQUEZ I ARTUR LAPERLA

'LA XXL I L'OCTET MALEÏT' Cruïlla

En la literatura infantil i juvenil abunden força obres a quatre mans. No paren de publicar-se'n. Una de les novetats d'aquest Sant Jordi és *Tornaran a buscar-me*, un thriller escrit pel binomi Josan Hatero - Use Lahoz que es va endur l'últim Premi la Galera Joves Lectors -el jurat del qual està format per 250 nens i nenes-. Alguns autors que ja han assaborit la mel de l'èxit s'aventuren a fer literatura infantil amb un altre soci i, en alguns casos, assoleixen vendes superiors. Eduard Márquez combina la literatura per a adults amb la infantil. Ha fet per a nens un grapat de novel·les *tradicionals* i

04 NÀDIA GHULAM NO TÉ SECRETS PER A AGNÈS ROTGER

05 SÍLVIA SOLER I FERRAN MUÑOZ, MARE I FILL REALS I LITERARIS

també de novel·les gràfiques, amb Artur Laperla. El seu mètode de treball sempre és el mateix: "A partir d'un guió inicial de la història, dividida en capítols, ens reunim per distribuir les pàgines, per omplir-les i per decidir, en funció de les necessitats de cada episodi de la col·lecció, quina part s'escriu amb paraules i quina amb il·lustracions", explica Márquez. "Quan ho tenim en esborrany, ho revisem, ho corregim i fem l'encaix final".

JOAN LLONGUERAS I MERCÈ MASNOU

'KADINGIR, EL SENYOR DE ZAPP' Roca Editorial
"Diem que ens passem la patata calenta quan ens passem de l'un a l'altre capítols a mig fer", explica Mer-

cè Masnou, que ha escrit amb Joan Llongueras -20 anys més jove- *El ceptre de Zink* i *El senyor de Zapp*. "En cadascun d'aquests dos llibres de ciència-ficció i fantasia hem seguit un mateix patró: l'esquelet de la novel·la, dividida en quaranta capítols, ha estat fruit de l'acord entre tots dos. Una vegada acabat el text, la Mercè ha fet d'amfitriona a casa seva i hem llegit en veu alta tot l'original. Aquest ritual pot començar a les 6 del matí i acabar a les 11 o a les 12 de la nit", explica Llongueras. Els dos autors tenen el propòsit de continuar la saga amb dos títols més: *El cas Shapla* i *El quart poder*.

La gestació del tàndem Llongueras-Masnou és ben singular. Joan Llongueras i Mercè Masnou havien fet paròdies de llibres de Harry Pot-

ter. Gràcies a internet, la Mercè va contactar amb el Joan. "Vam citar-nos a cegues en un restaurant de Sant Cugat. Jo no sabia ni que fos un noi, perquè publicava els còmics de Harry Potter (*l'alter ego* de Harry Potter) amb el nom de Jun. Uns mesos més tard, prenent un dia un cafè a Mataró, vam començar a posar els fonaments de la saga Kadingir, partint d'idees prèvies que tots dos teníem i no havíem arribat a desenvolupar", recorda la Mercè. Els lectors de les novel·les de Llongueras i Masnou -fins i tot els que coneixen els dos autors personalment- per més que s'ho proposin no tenen manera de dilucidar qui dels dos ha abocat una determinada idea, frase o escena literària. És un dels al·licients dels llibres a quatre mans. ♦♦

LLIBRES EN FAMÍLIA

La combinació de pares i fills ha donat uns quants fruits literaris. Fa uns quants anys la periodista Patrícia Gabancho (mare) i Daniel Febrés (fill) van publicar *Mongo Bongo, l'inventor d'animals*, històries pensades pel Daniel, aleshores de 10 anys, i escrites per la seva mare. El procés d'elaboració va ser el següent: el Daniel explicava els contes, fruit de la seva desbordant imaginació, i ella prenia notes, després els revisaven entre els dos. Precisament Patrícia Gabancho ha publicat un altre llibre a quatre mans (*Cartes d'independència a la vora d'una tassa de te*, en què debat sobre política amb Isabel-Clara Simó). En l'àmbit de la literatura per a infants, cal destacar el tàndem Teresa Blanch i Anna Gasol (filla i mare), que han escrit diverses obres juntes: *Espinacs* (a la sèrie Blanca del Vaixell de Vapor) i, ja fa uns anys, *Què t'empatolles, Carlota*.

05

SÍLVIA SOLER I FERRAN MUÑOZ

'BÀSQUET, SCRABBLE I TU' Estrella Polar
La relació entre un adolescent i una mare constitueix l'eix del llibre *Bàsquet, Scrabble i tu*, de Sílvia Soler i el seu fill Ferran Muñoz. Per a l'elaboració del llibre van establir uns pactes. "Abans de posar-nos a escriure, quan pensàvem la novel·la, vam dir cadascú allò que no volia: jo no volia ni poders sobrenaturals ni vampirs i en Ferran no volia una novel·la «amb una noia anorèxica, un noi homosexual i un altre amb alguna discapacitat», és a dir, volia fugir de les novel·les juvenils que encabeixen les qüestions sobre les quals cal informar o conscienciar els lectors adolescents", explica la Sílvia. "Com que la novel·la es basava en el dia a dia d'un adolescent que viu amb la seva mare, va ser fàcil decidir que els dos protagonistes parlarien en primera perso-

na i que jo escriuria la part de la mare i en Ferran la del fill", explica Sílvia Soler. "Tots dos discutíem i decidíem l'argument, per on avançaven les trames, i aleshores cadascú escrivia la seva part. Aviat ens vam adonar que una de les gràcies de la novel·la era que mare i fill donessin la seva versió d'una mateixa situació, sovint diferents i fins i tot contradictòries". Sílvia Soler recorda que quan tenien escrita més de mitja novel·la el Ferran va demanar a dos amics seus que ho llegissin. "Tots dos van coincidir que se'ls feia més interessant la part del Lluç (l'adolescent protagonista de la novel·la), així que vam tornar enrere per corregir el tret: vam escurçar les parts de la mare i vam allargar i donar més pes a la narració del noi. El que sí que vam fer junts, com si es tractés d'un joc, són les partides de Scrabble que hi ha a la novel·la". ♦♦